

Збереження репродуктивного здоров'я населення

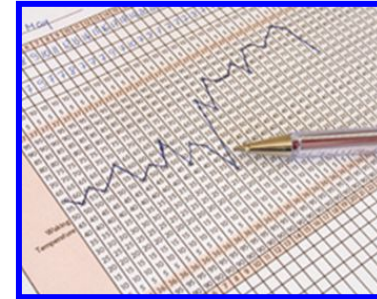
Питання збереження репродуктивного здоров'я населення є однією з пріоритетних проблем сучасного цивілізованого суспільства, що здобуває особливу актуальність в Україні на фоні глибокої демографічної кризи, обумовленої стійким зниженням народжуваності і зростанням показників смертності

Методи контрацепції

1. Методи розпізнавання фертильності (природні методи):

- календарний метод
- метод стандартних днів
- метод цервікального слизу
- симптотермальний метод

2. Метод лактаційної аменореї

3. Бар'єрна контрацепція:

- презервативи:
  - чоловічий
  - жіночий
- діафрагми
- ковпачки
- губки
- сперміциди

Методи контрацепції

4. Гормональна контрацепція:

- комбіновані (естроген-прогестагенові)
контрацептиви:
  - комбіновані оральні контрацептиви
  - комбіновані ін'єкційні контрацептиви
- гормональний пластир
- вагінальне кільце
- прогестагенові контрацептиви:
  - протизаплідні таблетки прогестагенового ряду
  - прогестагенові ін'єкційні контрацептиви
- імплантати
- внутрішньоматкова система (ВМС)

5. Внутрішньоматкові контрацептиви:

- інертні
- медикаментозні:
  - містять мідь
  - містять срібло
- гормональні

6. Добровільна хірургічна стерилізація:

- жіноча
- чоловіча

Чому реальна ефективність нижча?

- 47 % жінок забувають прийняти 1 таблетку протягом циклу
- 22 % забувають прийняти дві таблетки та більше
- Дія факторів, які знижують ефективність:
  - блювання
  - діарея
  - вегетаріанська дієта
  - вживання лікарських препаратів

Комбіновані оральні контрацептиви

Таблетки, що містять дози двох гормонів – естрогена і прогестина, які є штучними аналогами природних гормонів.

ТИПИ

За складом:

- монофазні;
- двофазні;
- багатофазні.

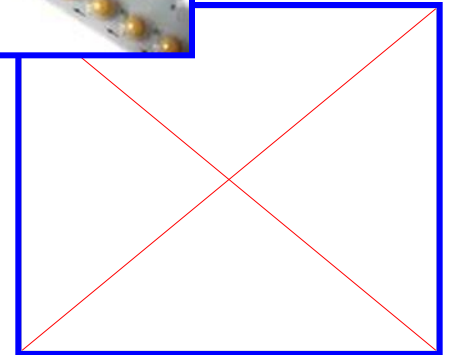
За дозою естрогенних стероїдів:

- високодозовані (кількість ЕЕ складає 50);
- низькодозовані (кількість ЕЕ 30-35 мкг);
- мікродозовані (кількість ЕЕ не перевищує 20 мкг)

За типом естрогенних стероїдів:

- містять етинілестрадіол;
- містять естрадіолу валерат.

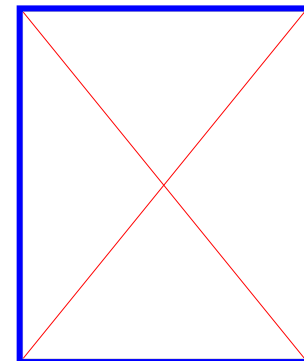

За типом прогестагену поділяються на три покоління:

- 1-го покоління – норетистерон;
- 2-го покоління – левоноргестрел;
- 3-го покоління – норгестимат, дезогестрел, гестоден, дієногест, дроспіренон.

Початок використання КОК

- У перший день менструального циклу
- В один з 5 днів після початку місячних
- Якщо минуло понад 5 днів після початку менструації, то протягом наступних 7 днів необхідно уникати статевих контактів або використовувати бар'єрні методи
- У будь-який день менструального циклу, якщо є цілковита впевненість, що пацієнтка не вагітна
- Через **3 тижні** після пологів, якщо жінка не годує грудьми та через **6 місяців** - якщо годує грудьми
- Після аборту - негайно або в один з 7 наступних днів
- За умови переходу з будь-якого іншого гормонального протизаплідного засобу - одразу, без паузи
- Після прийому ТНК – наступного дня
- Відмова від використання негормональних методів контрацепції – одразу після припинення

Стани при прийомі КОК що потребують термінового звернення до лікаря

- Сильний біль у грудях або задишка
- Сильні головні болі або помутніння зору, які почались або посилились після початку прийому КОК
- Сильні болі у нижніх кінцівках
- Повна відсутність будь-яких кровотеч або виділень під час тижня без таблеток (упаковка з 21 таблетки) чи під час вживання 7 неактивних таблеток (із 28-денної упаковки), що може бути ознакою вагітності

Гормональний пластир

Контрацептивний пластир – невеликий, тонкий гнучкий квадратний пластир 20 см², який вивільняє Прогестаген та естроген

Евра:

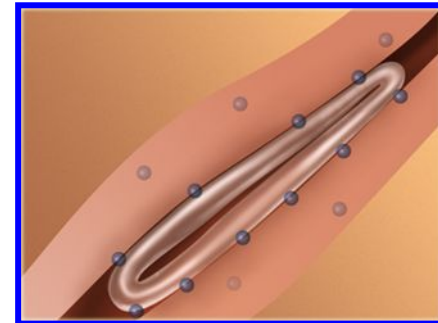
6 мг норелгестроміну та 0,75 мг етинілестрадіолу; кожний пластир протягом 24 годин вивільняє 150 мкг норелгестроміну та 20 мкг етинілестрадіолу (обидві дози наближуються до добового ритму вивільнення гормонів)

Комбіноване вагінальне кільце

- Вагінальне кільце – гнучке, прозоре та еластичне кільце, яке під час введення в піхву діє шляхом вивільнення етинілестрадіолу та етоногестрелу з 54-мм севіленового кільця

- **Нова Ринг** – 1 кільце містить 2,7 мг етинілестрадіолу та 11,7 мг етоногестрелу.

Кільце вивільняє протягом доби сталу кількість етинілестрадіолу 15 мкг/добу і етоногестрелу 120 мкг/добу

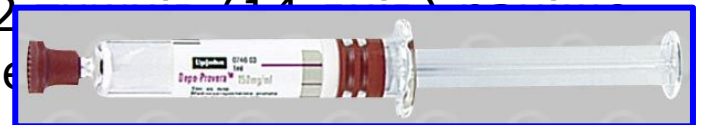
Комбіновані ін'єкційні контрацептиви

- **Cyclofem:**
25мг медроксипрогестерон ацетату і
5 мг естрадіол сипіонату,
вводяться в/м один раз на місяць
- **Mesigyna:**
50 мг норитистерон енантату і
5 мг естрадіол валеріату
вводиться один раз на місяць

Протизаплідні таблетки прогестагенового ряду (ПТП)

- Таблетки, що містять малі дози прогестагену – штучного аналога натурального гормону прогестерону
- ПТП не містять естрогену, що забезпечує можливість їх застосування жінками, для яких естрогени протипоказані
- **Прогестагенові ін'єкційні контрацептиви**
  - 150 мг депо-медроксипрогестерон ацетату (**ДМПА**), вводиться **кожні 3 місяці**. Ін'єкція може бути зроблена до 2 тижнів (14 днів) раніше або до 4 тижнів (28 днів) пізніше визначеного терміну
  - 200 мг норетистерон енантату (**НЕТ-ЕН**), вводиться **кожні 2 місяці**. Ін'єкція може бути зроблена до 2 тижнів (14 днів) раніше або до 2 тижнів (14 днів) пізніше визначеного терміну

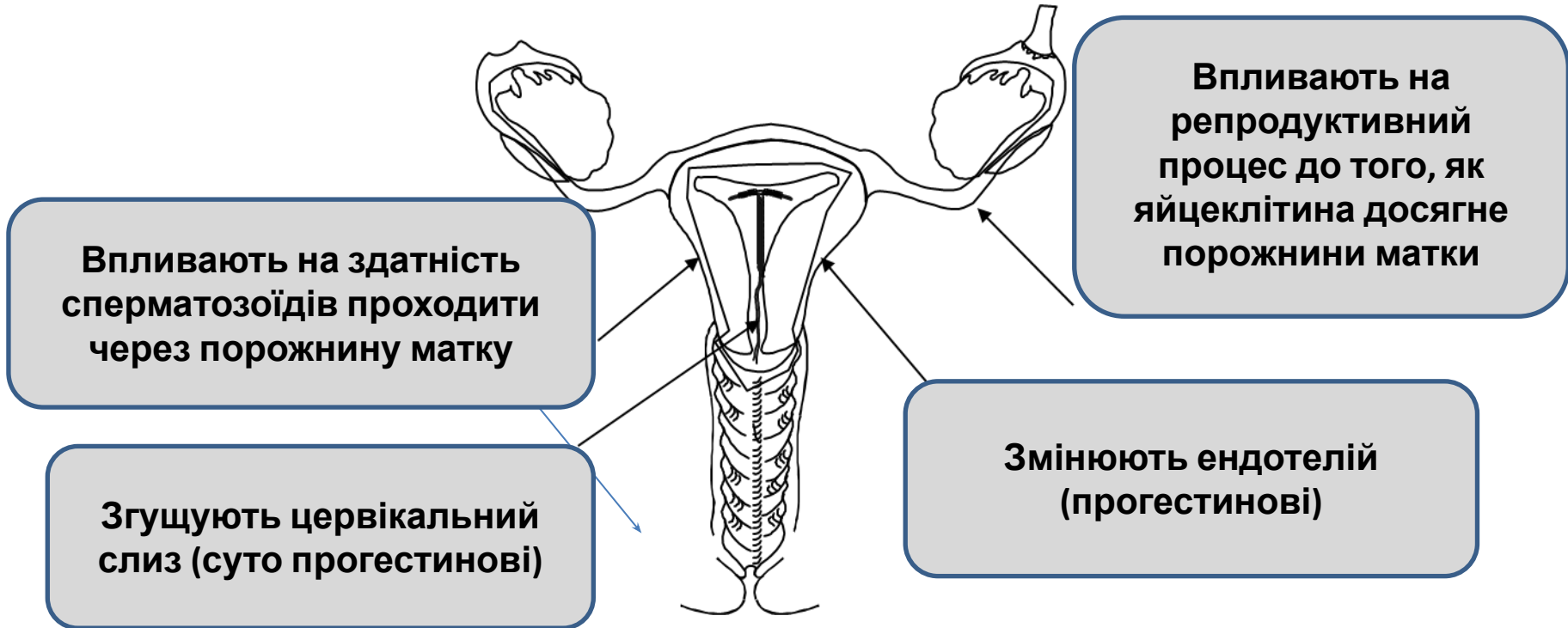

Стани, що потребують термінового звернення до лікаря

- Затримка менструації після кількох місяців регулярних циклів (може бути ознакою вагітності)
- Сильні болі в нижній частині живота (може бути ознакою ектопічної вагітності)
- Сильна (в 2 рази довша чи в 2 рази більша за об'ємом за звичайну) або тривала (більше 8 днів) менструація
- Мігрені (судинні головні болі), повторні надзвичайно сильні головні болі або помутніння зору

Механізм дії ВМК

Природні методи планування сім'ї

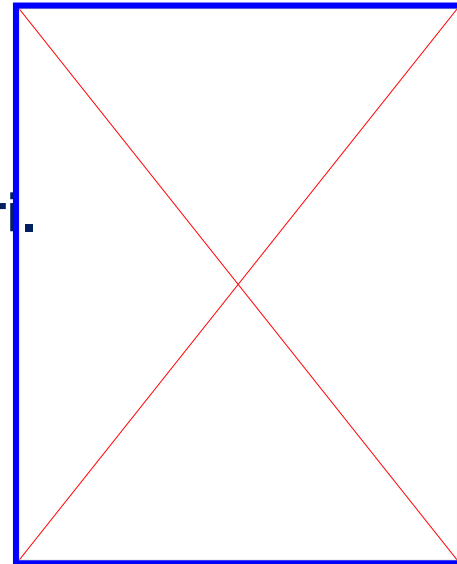
Методи розпізнавання фертильності

В основі лежить відслідковування фертильності та визначення фертильних днів протягом менструального циклу шляхом спостереження за ознаками фізіологічних змін, що супроводжують менструальний цикл, а саме:

- цервікальною секрецією
- базальною температурою
- визначенням днів циклу

Для розрахунку фертильного періоду (ф/п) необхідно:

- ✓ визначити перший день ф/п – від числа днів найкоротшого м/ц відніміть число 18, отримане число буде датою першого дня фертильності
- ✓ визначити останній день ф/п - від числа днів найдовшого м/ц відніміть число 11, отримане число буде датою останнього дня фертильності.

Бар'єрні методи контрацепції та сперміциди

Бар'єрні методи контрацепції – методи запобігання небажаної вагітності через перешкоду потрапляння сперми в піхву або шийку матки механічним чи хімічним способом або сполученням того й іншого

Бар'єрні методи контрацепції:

- Презервативи:
  - чоловічий
  - жіночий
- Діафрагми
- Ковпачки
- Сперміциди

Сперміциди

Сперміциди - хімічні речовини, які інактивують або руйнують сперматозоїди в піхві до того, як вони встигають проникнути у верхні відділи статевих шляхів

- **До складу сучасних сперміцидів входять, як правило, два компоненти: спермоушкоджувальні хімічні речовини і основа (носій)**
- **Сперміциди розрізняються, в основному, за типом носія, що входить до їх складу, і випускаються у вигляді:**
  - аерозолів (піни)
  - паст
  - гелів (крему)
  - желе
  - вагінальних пінистих таблеток
  - вагінальних пінистих супозиторіїв
  - розчинних супозиторіїв
  - розчинних плівок
  - речовин, що застосовуються для змащення презервативів

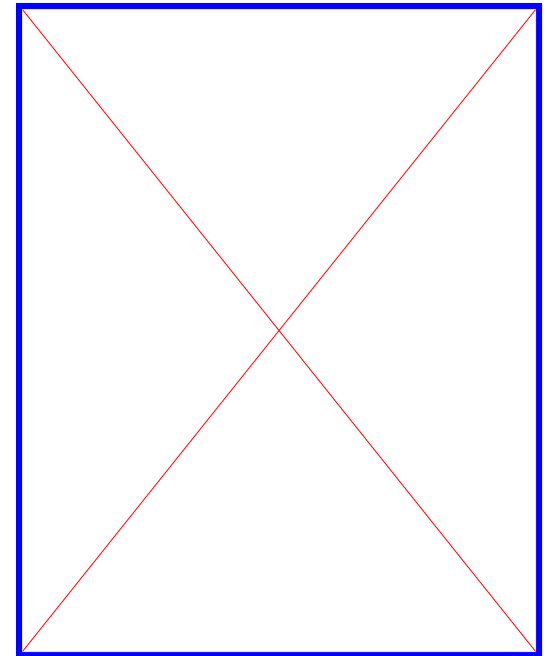

Добровільна хірургічна стерилізація для жінок

Трубна оклюзія - це хірургічне блокування прохідності маткових труб з метою перешкоджання злиття сперматозоїду та яйцеклітини тобто заплідненню.

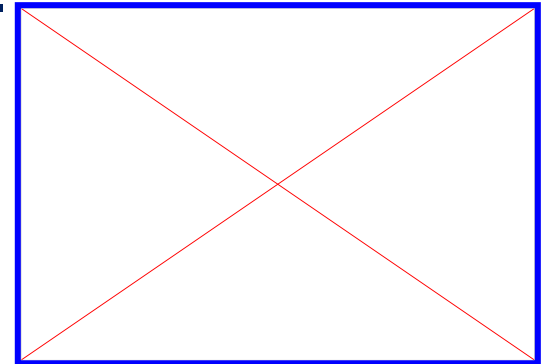
Трубна оклюзія є методом перманентного припинення жіночої репродуктивної функції.

Після блокування фаллопієвих труб (їх перев'язування, перерізування чи використання скобок, кілець або електрокоагуляції) запліднення яйцеклітини стає неможливим.

Добровільна хірургічна стерилізація для чоловіків

- **Вазектомія** - це чоловіча добровільна стерилізація (ДС), що здійснюється стандартним методом (один або два невеликих розрізи) або безскальпельною технологією (метод, якому надають перевагу).
- Блокування сім'явивідних протоків, завдяки чому сперма не потрапляє до еякуляту
- Не впливає на сексуальну діяльність оскільки яєчка продовжують нормально функціонувати.

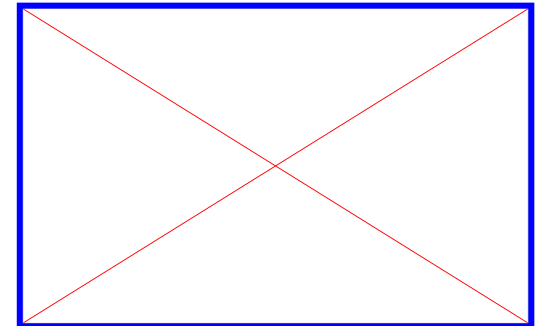
Метод Лактаційної Аменореї (МЛА)

використання грудного вигодування як тимчасового методу запобігання від вагітності. Базується на фізіологічному ефекті, який полягає у пригніченні овуляції завдяки смоктанню дитиною грудей матері.

- Кожен акт смоктання дитиною грудей - стимулює виділення пролактину
- **Через 3 - 4 години** після годування рівень пролактину у крові знижується, проте, якщо дитина смокче часто, у крові утримується високий рівень пролактину, завдяки чому не відбувається овуляція

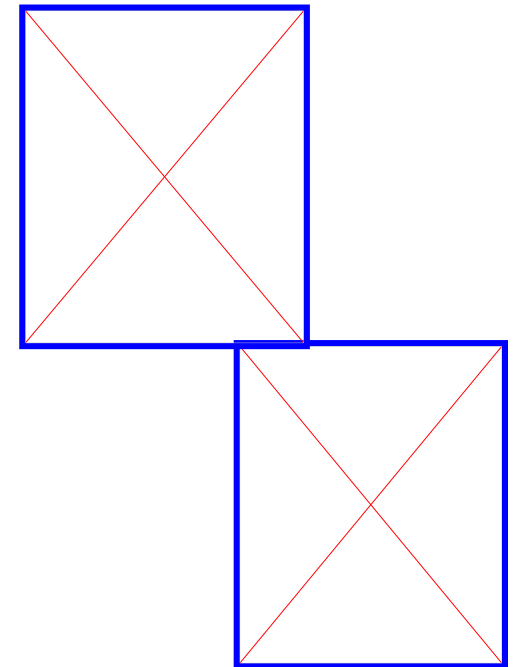
Три умови ефективного використання МЛА

1. Виключно грудне вигодовування .
2. Менструації після пологів не відновились
3. Після пологів пройшло не більше 6 місяців.

Типи невідкладної контрацепції

- Спеціальні таблетки для невідкладної контрацепції (ТНК) прогестагенового ряду, що містять левоноргестрел:
  - **Постинор** в 1 таблетці **0,75 мг левоноргестрелу** (в блістері 2 таблетки)
  - **Ескапел** в 1 таблетці **1,5 мг левоноргестрелу** (в блістері 1 таблетка)
- Протизаплідні таблетки прогестагенового ряду (ПТП), що містять левоноргестрел або норгестрел
- Комбіновані оральні контрацептиви (КОК)
- Внутрішньоматкові контрацептиви (ВМК)

Препарати, що використовують для проведення невідкладної контрацепції та режими використання

Вид препарату	Режим призначення
ПТП: Доза ТНК прогестагенового ряду чи ПТП еквіваленту 1,5мг левоноргестролу	За один прийом протягом 96 годин після статевого акту
Доза ТНК прогестагенового ряду чи ПТП еквіваленту 0,75мг левоноргестролу	Протягом 72 годин після статевого контакту перша доза та додаткова доза – через 12 годин Всього 2 дози
КОК - Низькодозовані (30-35 мкг етініл-естрадіолу)	Прийняти 4 таб. одночасно, протягом перших 120 годин після статевого акту Повторно прийняти 4 таб. через 12 год. Всього 8 таблеток
ВМК Введення	Можна ввести ВМК протягом перших 5 днів після незахищеного статевого акту